

Zilveren
Kruis

Regioanalyse Friesland

Verpleging & Verzorging

April 2023

Wijzigingen ten opzichte van 2022

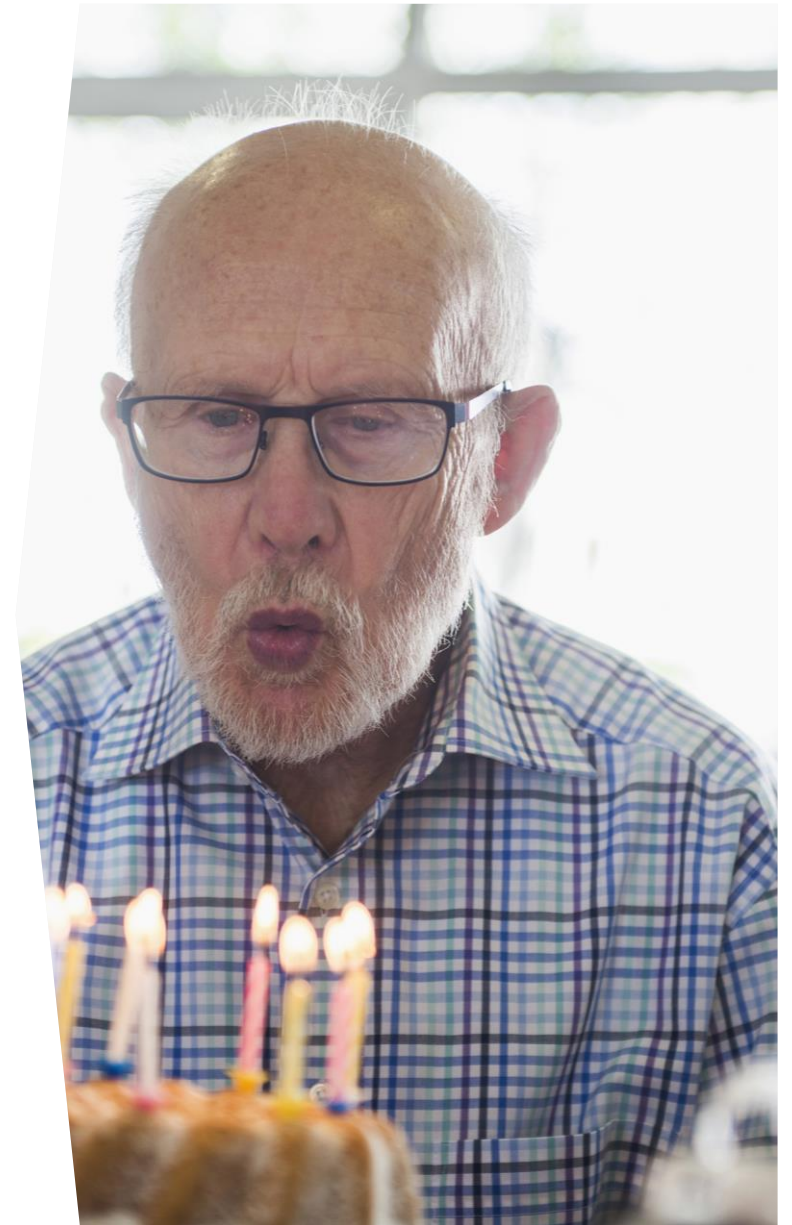
Sinds vorig jaar hebben we de methodiek van een aantal analyses gewijzigd. Daardoor kan de uitkomst in deze versie afwijken ten opzichte van vorig jaar, zonder dat er in werkelijkheid iets veranderd is.

Hieronder leest u om welke analyses het gaat. Een volledige beschrijving van de wijziging vindt u in de bijlage.

Aantal zorglocaties (p. 6, 16)

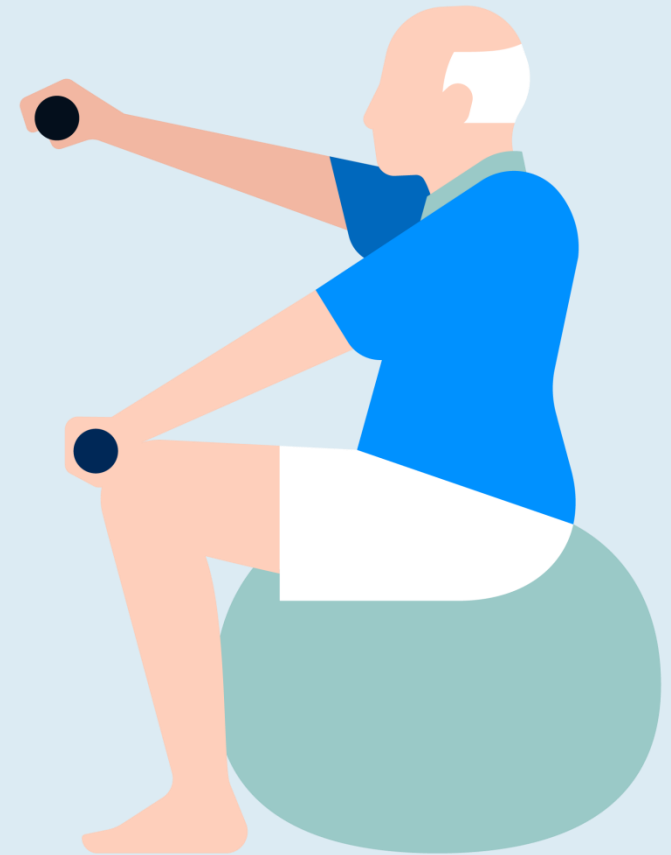
Voorspelmodel (p. 6, 19-22)

Groei zelfstandig wonen (p. 24)

Inhoudsopgave

- **Introductie en samenvatting**
- Regionale kenmerken en huidige situatie V&V-zorg
- Zorgvraag in de toekomst
- Bijlagen

Samen werken we aan een regionaal zorgaanbod dat past bij de zorgvraag van de klanten, nu én in de toekomst

Wat?

Een regionaal zorgaanbod dat past bij de zorgvraag van huidige en toekomstige klanten

- Meer zelfstandig wonen met Wlz
- Optimale inzet van beschikbare middelen voor de klant
- Tijdig passende zorg
- Goede coördinatie binnen het zorglandschap

Hoe?

Onder andere door inzicht in het regionale zorglandschap en de transitie die nodig is

- Dialoog op basis van regioanalyses en regioplannen
- In aansluiting bij regionale kansen, kwetsbaarheden en urgentie

Zilveren Kruis Zorgkantoor maakt regioanalyses voor de 11 regio's waar zij verantwoordelijk voor is

Apeldoorn / Zutphen

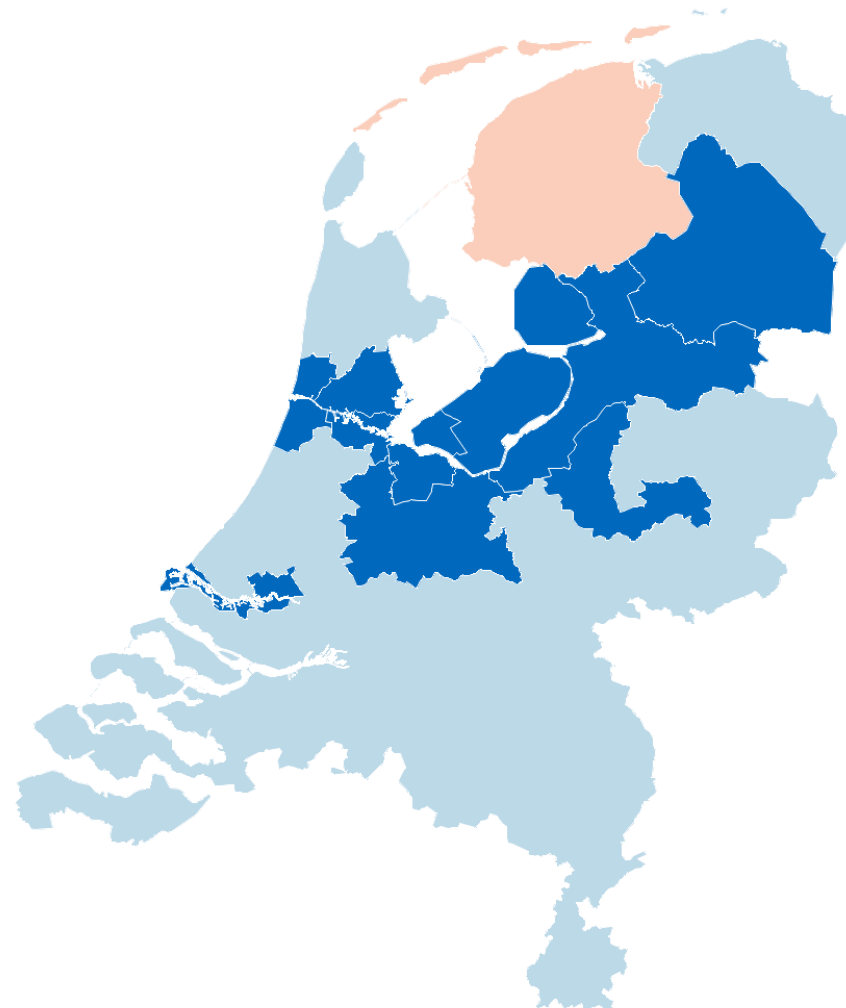
Amsterdam

Drenthe

Flevoland

Friesland

't Gooi / Almere

Kennemerland

Rotterdam

Utrecht

Zaanstreek – Waterland

Zwolle

Samenvatting: De bevolking van de regio Friesland is meer vergrijsd en gebruikt relatief weinig zorg ten opzichte van andere Zilveren Kruis regio's

Regionale kenmerken

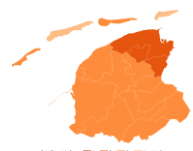
Huidige situatie V&V-zorg

11%
75+'ers

De regio is **meer vergrijsd** dan landelijk nu

Relatieve zorgvraag daalt **harder** dan landelijk

-1,3%
stijging

Lagere **sociaaleconomische status**

Met **125 locaties (17 per 1.000 klanten)** meer dan landelijk

125
locaties

Lagere **stedelijkheid**

Relatief veel **VPT/MPT** aanbod door aanbieders

29
aanbieders

53%
alleen

Minder dan gemiddeld aantal inwoners **woont alleen**

Relatief **zwaardere ZZPs** vergeleken met landelijk

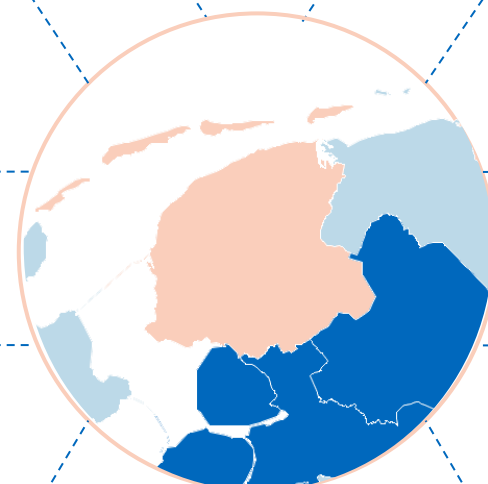
46%
5VV

6%
Migratie achtergrond

Minder dan gemiddeld aantal inwoners met een **migratieachtergrond**

Relatief **weinig klanten** ten opzichte van 75+'ers

105
p. 1000 inwoners

662.340
3,7% van NL

Zilveren Kruis wil samenwerken met aanbieders in Friesland om bij te dragen aan de vier doelen van het inkoopbeleid

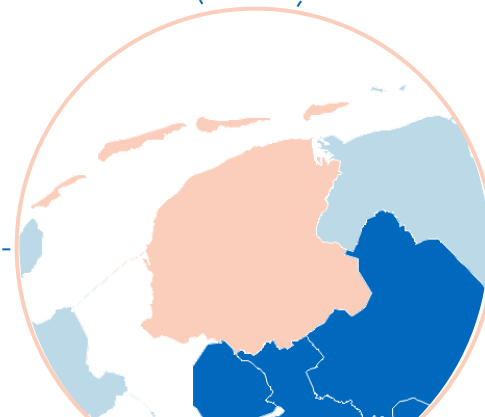
Meer zelfstandig wonen met Wlz-zorg

Realiseren van **1407 nieuwe plekken voor zorg in eigen omgeving** om de komende jaren het groeiende tekort aan capaciteit te compenseren

Tijdig passende zorg

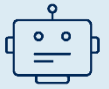
Verminderen van **nieuwe intramurale capaciteit voor 215 klanten** om de komende jaren de kostenstijging te beperken

een zorgaanbod in Friesland dat past bij de zorgvraag van huidige en toekomstige klanten

Optimale inzet van beschikbare middelen voor de klant

Samen nadenken over de **inzet van beschikbare middelen** en het **oplossen van het groeiende arbeidstekort**

Goede coördinatie binnen het zorglandschap

Stimuleren van **initiatieven waarbij aanbieders samenwerken** om soepele doorstroom naar en binnen de Wlz mogelijk te maken

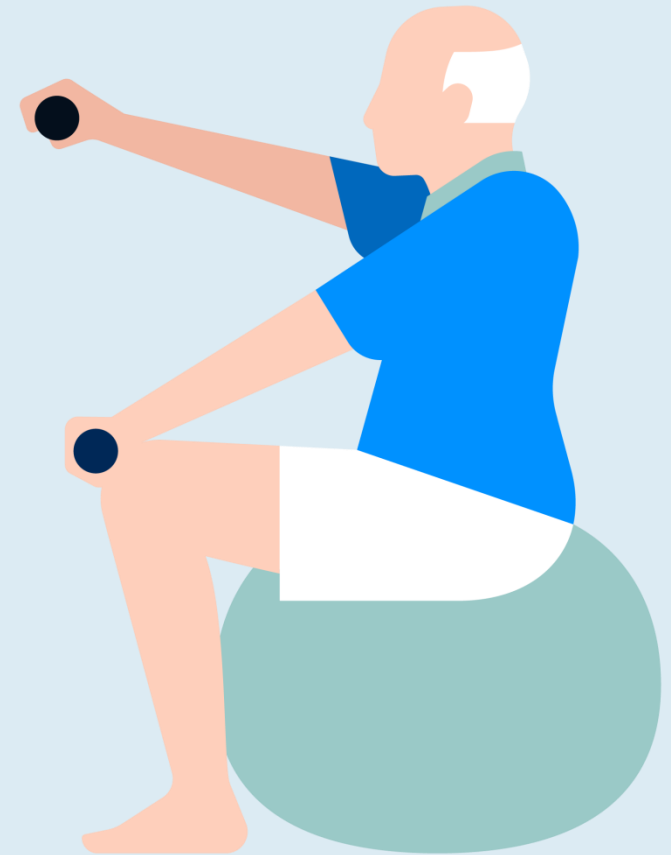
Inhoudsopgave

- Introductie en samenvatting
- **Regionale kenmerken en huidige situatie V&V-zorg**

Regionale kenmerken

Huidige situatie V&V zorg

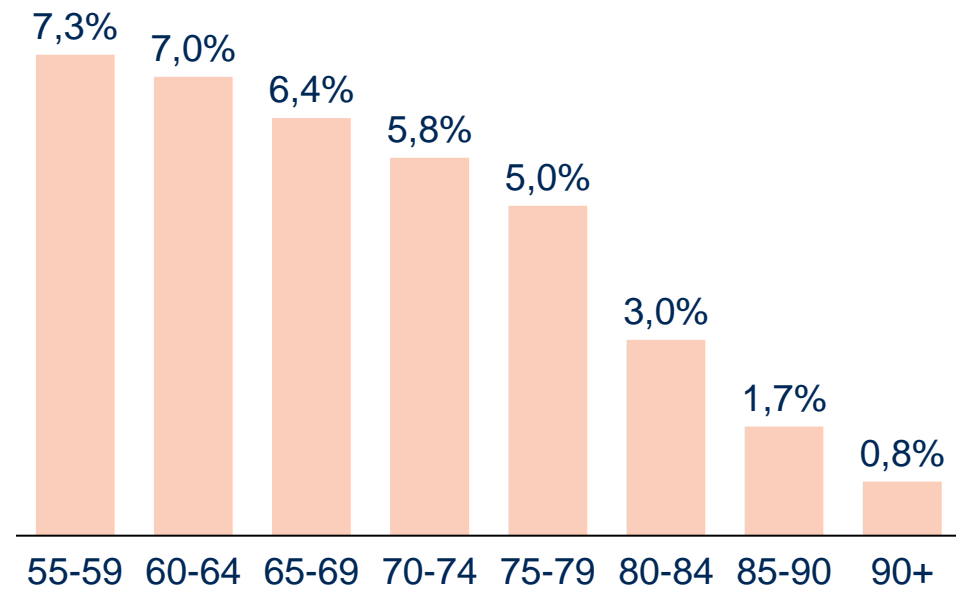
- Zorgvraag in de toekomst
- Bijlagen

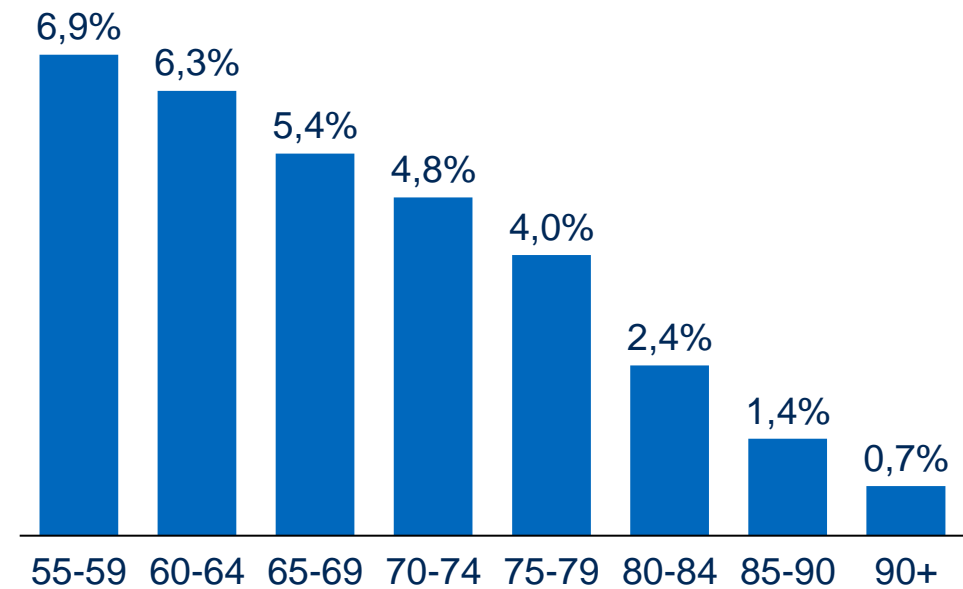
Het aandeel 75+ers in Friesland is 10,5% van de totale bevolking, dit is meer dan het gemiddelde van alle Zilveren Kruis regio's

Leeftijdsverdeling regio Friesland
[% inwoners per leeftijdscohort, 2023]

10,5% van de inwoners valt in de leeftijdscategorie 75+

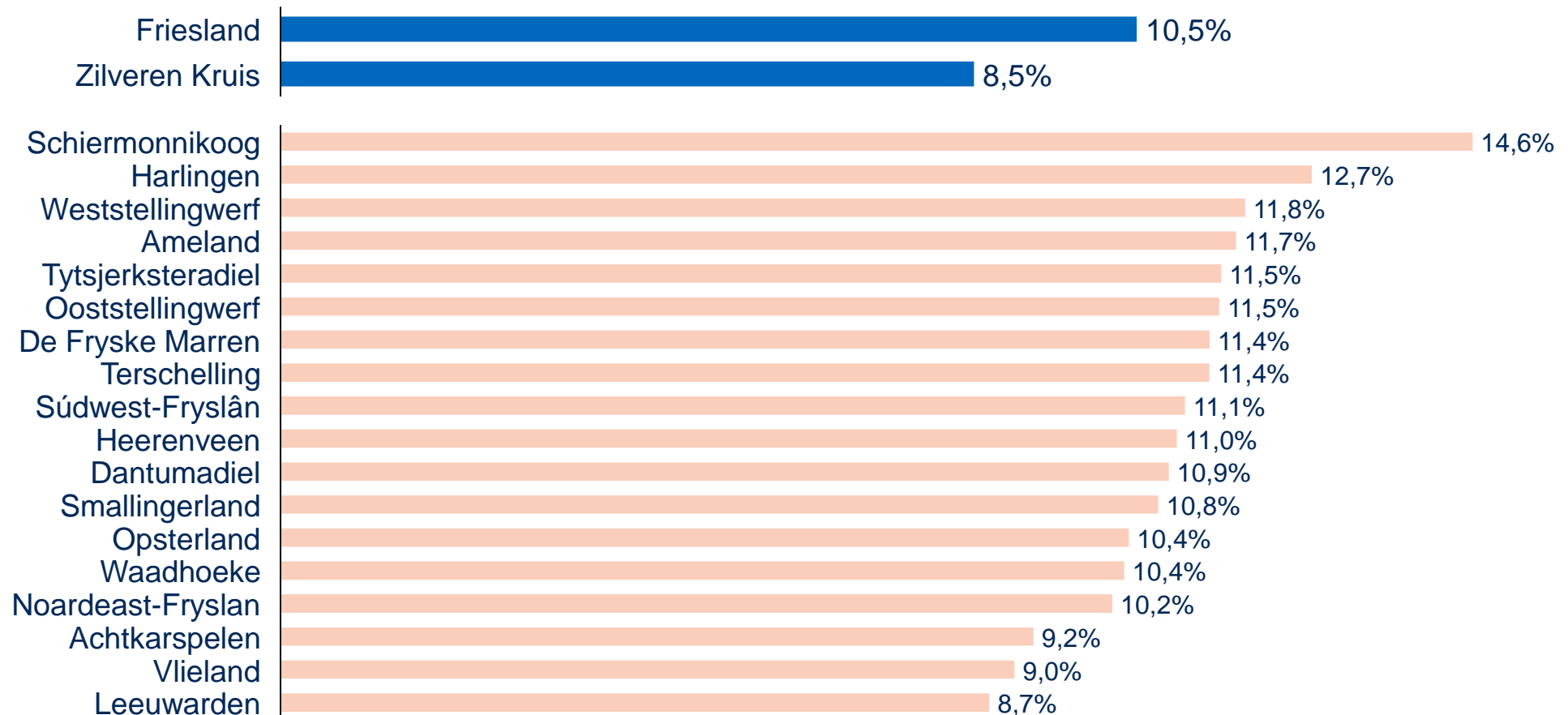
Leeftijdsverdeling Zilveren Kruis
[% inwoners per leeftijdscohort, 2023]

8,5% van de inwoners valt in de leeftijdscategorie 75+

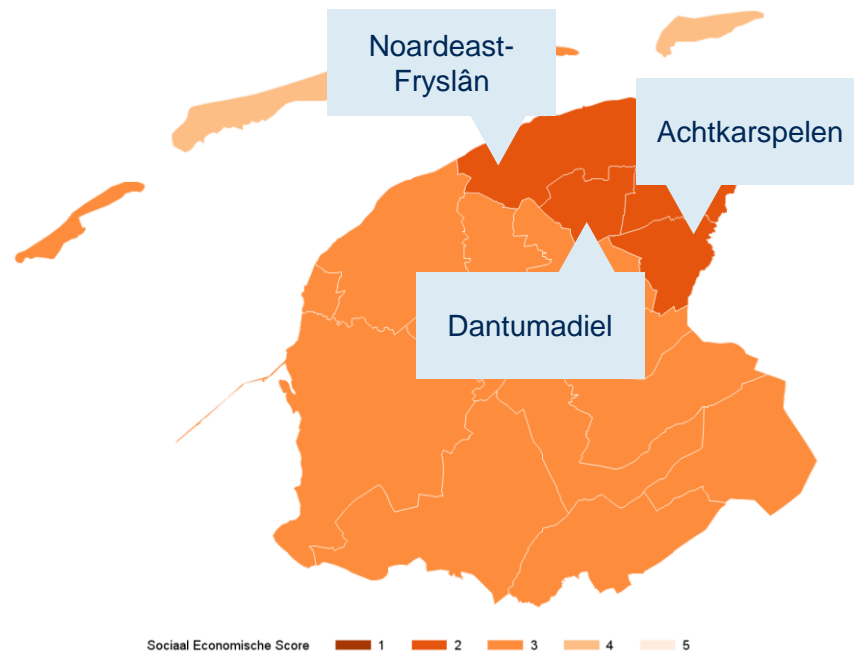
Het aandeel 75+'ers per gemeente is is in alle gemeenten hoger dan het gemiddelde is in de meeste gemeenten hoger dan het gemiddelde van Zilveren Kruis

Aandeel 75+'ers per gemeente in de regio Friesland
[% van het totaal aantal inwoners in de gemeente, 2023]

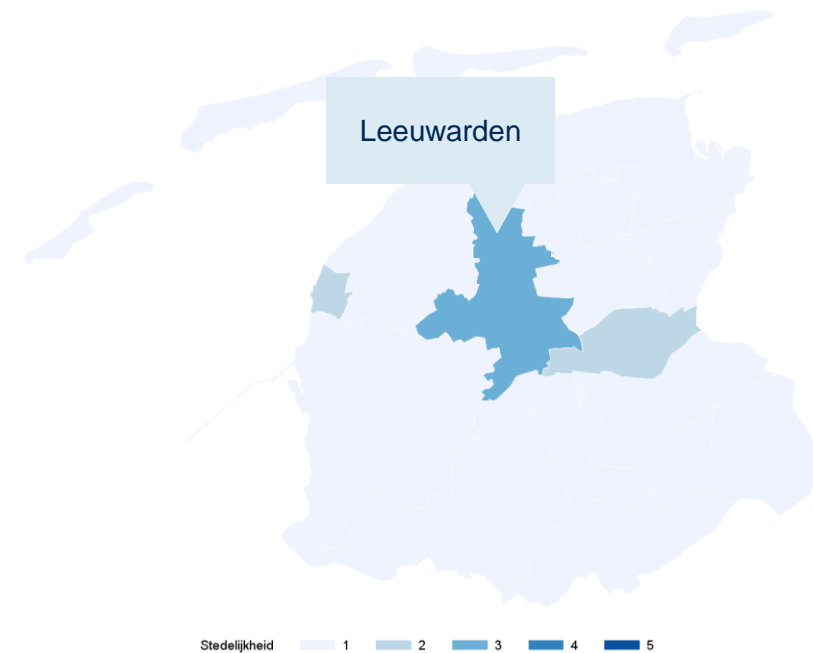
Vooral Noardeast-Fryslân, Achtkarspelen en Dantumadiel hebben een lage SES en Leeuwarden heeft een hoge mate van stedelijkheid

Sociaal economische status (SES)¹
[SES per gemeente, 2018]

Een lagere SES leidt tot hoger verwacht zorggebruik

Stedelijkheid van de regio²
[Omgevingsadressendichtheid per gemeente, 2019]

Een hogere stedelijkheid leidt tot hoger verwacht zorggebruik

1. Sociaaleconomische status is een samengestelde factor die de economische status van een gebied weergeeft. De score is een verdeling in vijf groepen. Een hogere groep heeft een hogere economische status.

2. Stedelijkheid is het aantal adressen in een cirkel van één kilometer rondom het adres, ingedeeld in vijf groepen. Een hogere groep heeft een meer stedelijk karakter.

Bron: SCP (2018) en CBS (2019)

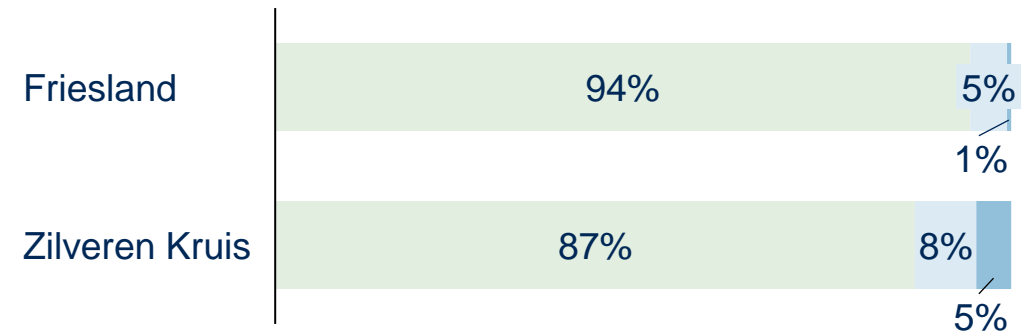
Ouderen in Friesland zijn minder vaak alleenstaand en hebben minder vaak een migratieachtergrond ten opzichte van andere Zilveren Kruis regio's

Woonsituatie van 75+ inwoners¹
[% alleenstaand, 2022]

Hoger percentage alleenstaanden
leidt tot hoger verwacht Wlz
zorggebruik

Herkomst van 75+ inwoners²
[% naar herkomst, 2022]

Nederlandse achtergrond
Westerse achtergrond
Niet-Westerse achtergrond

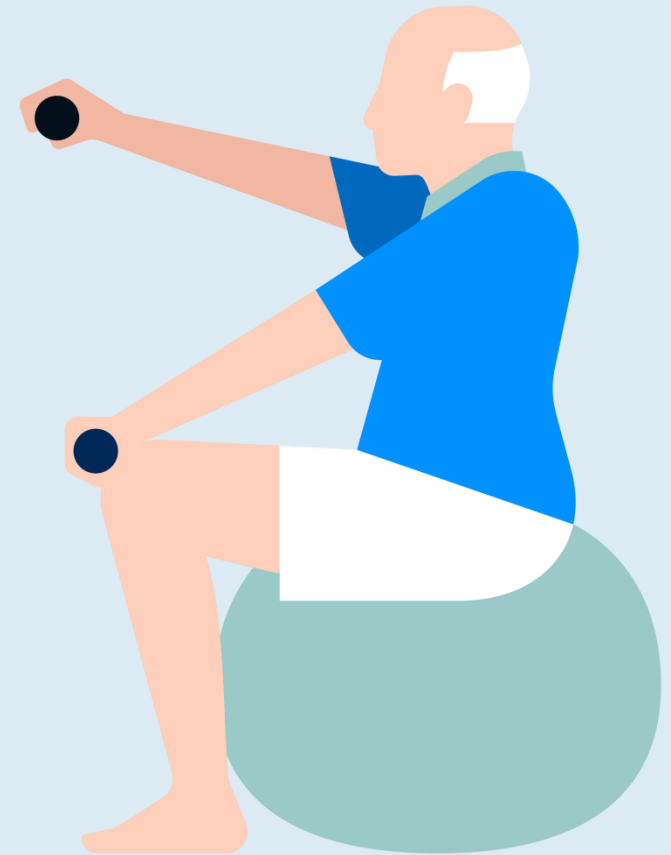
Hoger aandeel Nederlandse
achtergrond leidt tot hoger
verwacht Wlz zorggebruik

1. Alleenstaanden gaan eerder zorg gebruiken dan mensen die samenwonen

2. Inwoners met een niet-Nederlandse achtergrond blijken minder gebruik te maken van verpleeg- en verzorgingshuiszorg dan inwoners met een Nederlandse achtergrond

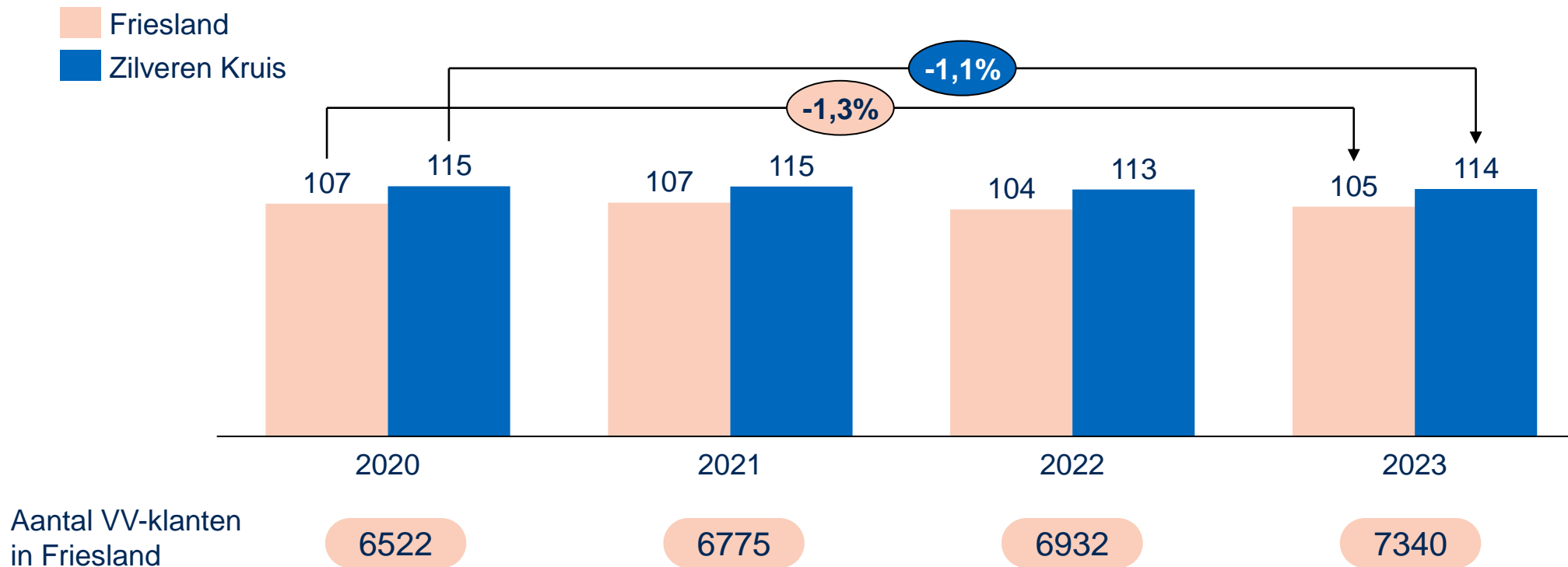
Inhoudsopgave

- Introductie en samenvatting
- **Regionale kenmerken en huidige situatie V&V-zorg**
  - Regionale kenmerken
  - Huidige situatie V&V zorg**
- Zorgvraag in de toekomst
- Bijlagen

In drie jaar tijd is het relatief aantal ouderen met Wlz in Friesland niet veranderd ten opzichte van Zilveren Kruis

Aandeel VV-klienten¹ ten opzichte van alle 75+'ers bij de regio's van Zilveren Kruis
[# VV-klienten per 1.000 75+ inwoners, 2020 – 2023]

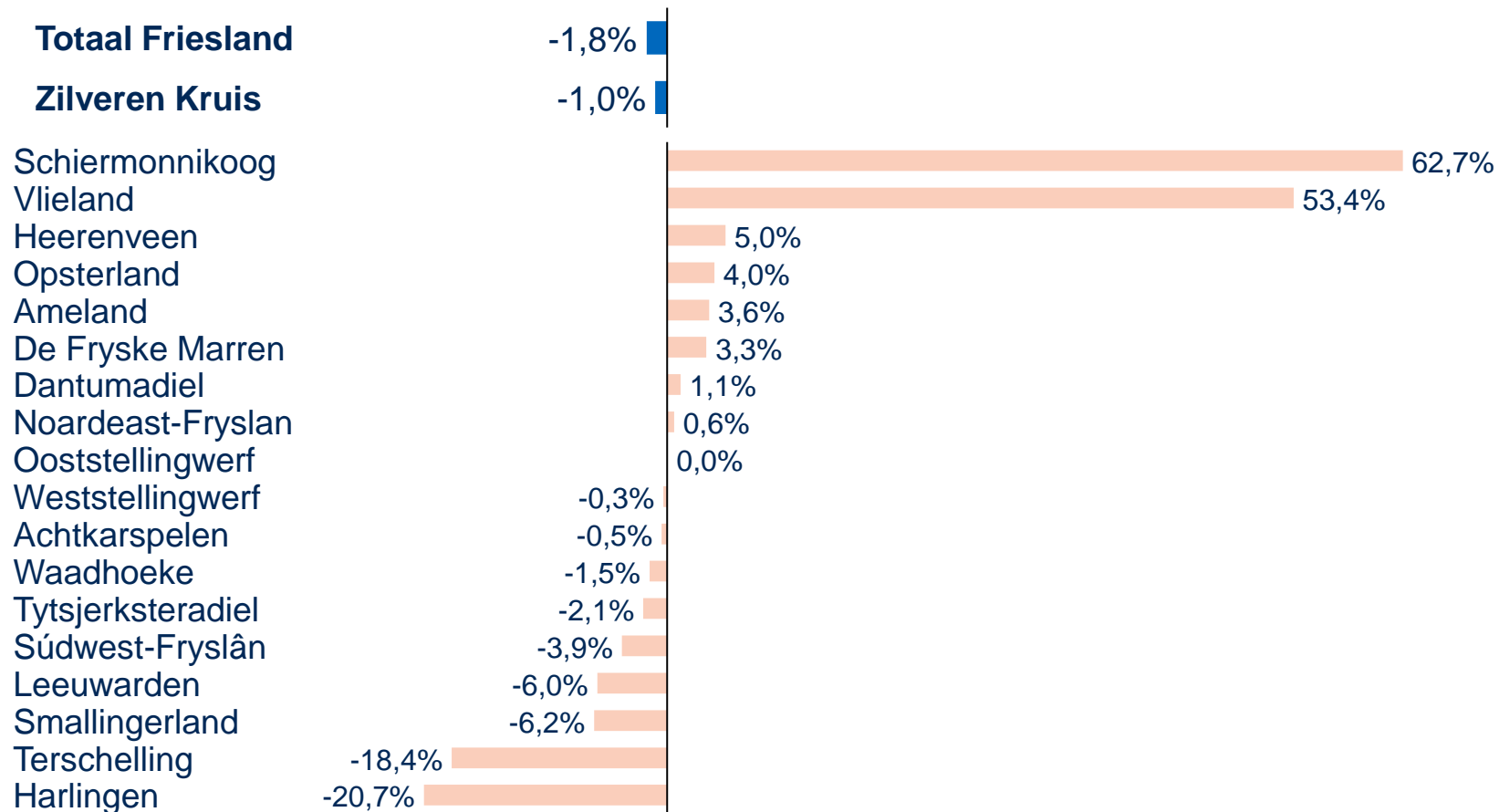

1. Hier is alleen het gebruik van ZZP 4 t/m 8 inclusief het gebruik van PGB getoond, omdat de overige ZZP's niet goed vergelijkbaar zijn tussen 2019 en 2022.
Bron: Inwoners 2015-2018 CBS-statline, declaraties Wlz Zilveren Kruis

De relatieve groei van het aantal VV-klienten in Vlieland valt op, net als de relatieve daling in Harlingen, Terschelling

Groei aandeel VV-klienten¹ ten opzichte van alle 75+'ers

[verschil in % van VV-klienten ten opzichte van 75+ inwoners, 2021-2023]

1. Hier is alleen het gebruik van ZZP 4 t/m 8 inclusief het gebruik van PGB getoond, omdat de overige ZZP's niet goed vergelijkbaar zijn.

In Friesland zijn er 125 instellingslocaties

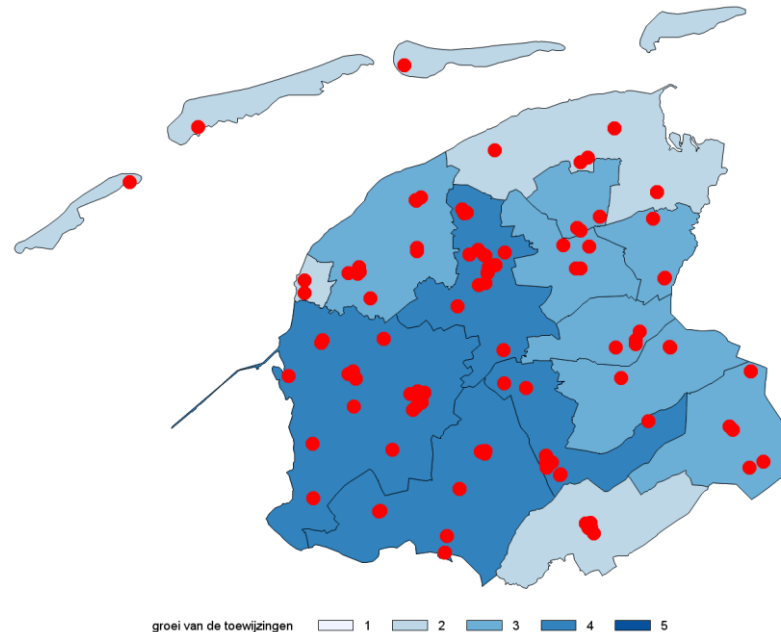
Ligging instellingslocaties in Friesland

[Locatie¹, stijging zorgtoewijzingen in vijf categorieën, 2023]

Stijging zorgtoewijzingen,
donkerder is grotere stijging

● Instellingslocatie

Als we klanten in de buurt op willen vangen dan moeten locaties zich op de donker gekleurde gemeenten concentreren.

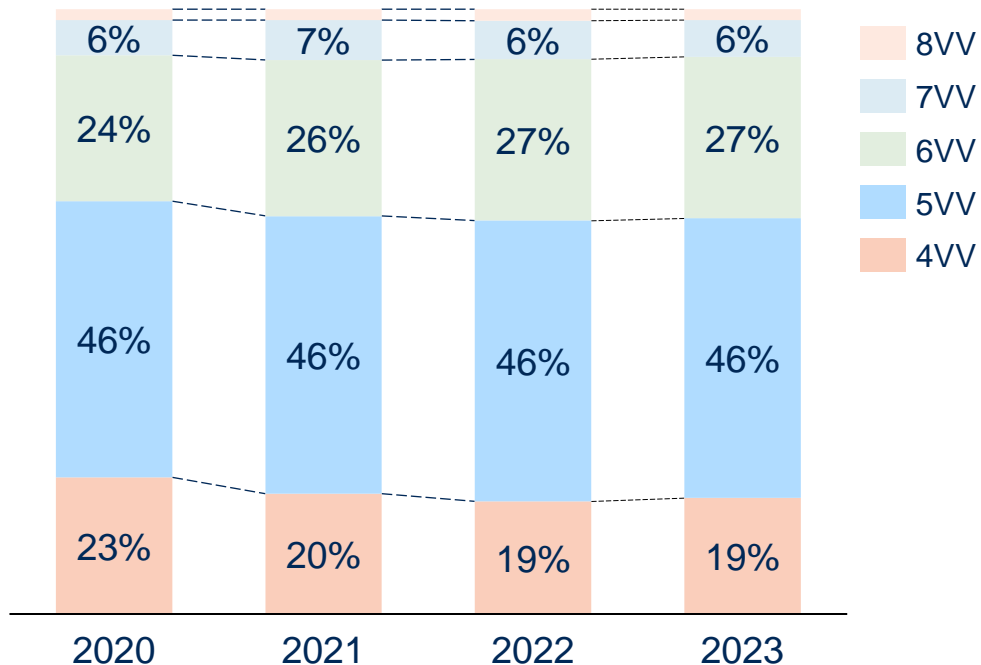
Gemiddeld **17** locaties per 1,000
klanten vergeleken met **14** in
Zilveren Kruis regio's

1. Intramurale locaties worden weergegeven op basis van gemiddelde coördinaten van de postcode-6. Het kan voorkomen dat twee locaties bijna volledig overlappen.
Bron: Zorgatlas, Declaratie gegevens Wlz Zilveren Kruis

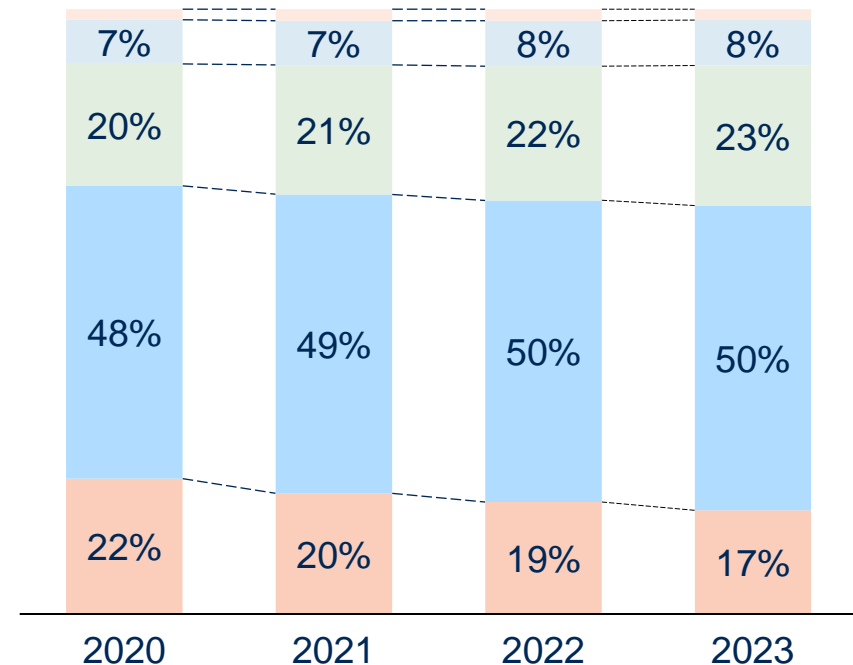
De afgelopen jaren is in Friesland het aandeel 6VV gestegen en het aandeel 4VV gedaald

Verdeling zorgzwaarte¹ zorglevering Friesland
[% klanten t.o.v. totaal aantal VV-klanten, 2020 - 2023]

n² = 6522 6775 6932 7340

Verdeling zorgzwaarte¹ zorglevering Zilveren Kruis
[% klanten t.o.v. totaal aantal VV-klanten, 2020 - 2023]

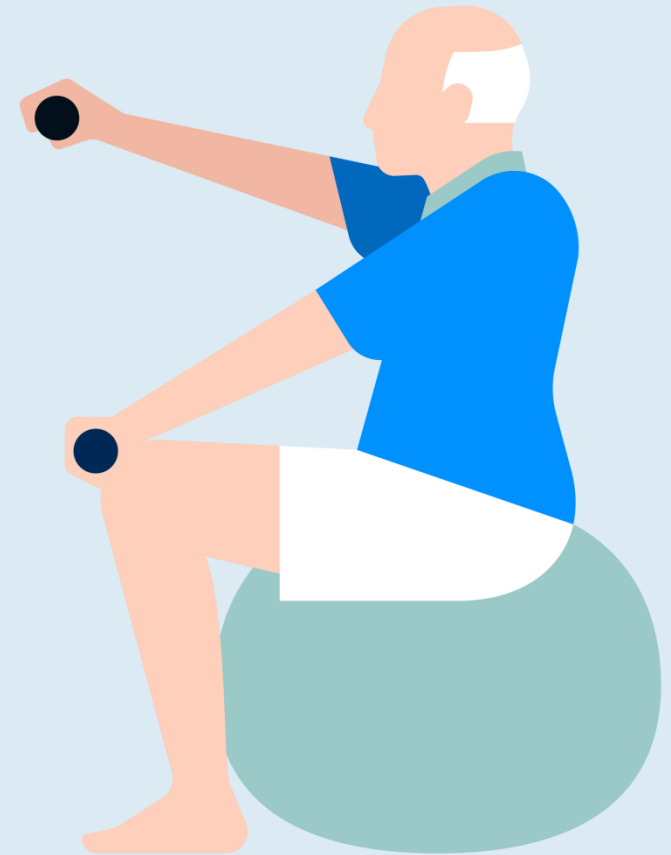
1. Hier is alleen het gebruik van ZZP 4 t/m 8 inclusief het gebruik van PGB getoond, omdat de overige ZZP's niet goed vergelijkbaar.

2. Klanten met een VV-indicatie

Bron: Toewijzingen Wlz, declaraties Wlz Zilveren Kruis

Inhoudsopgave

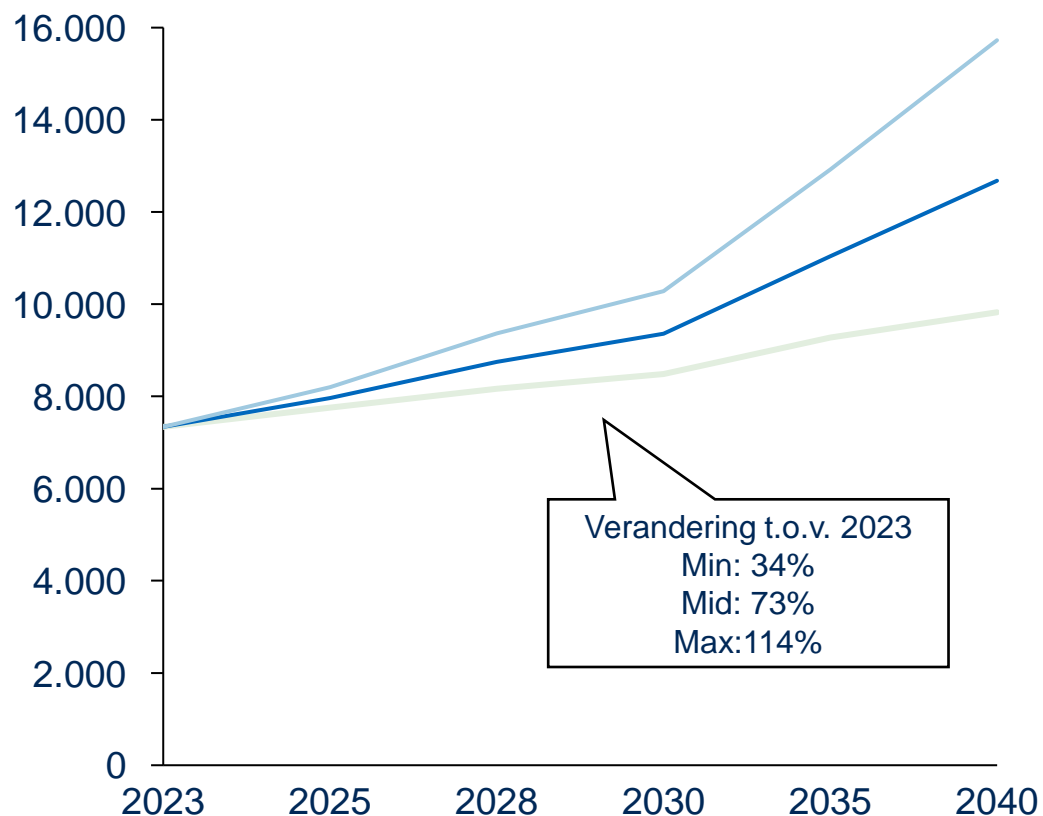
- Introductie en samenvatting
- Regionale kenmerken en huidige situatie V&V-zorg
- **Zorgvraag in de toekomst**
  - Meer zelfstandig wonen
  - Optimale inzet beschikbare middelen voor de klant
  - Tijdig passende zorg
  - Goede coördinatie binnen het zorglandschap
- Bijlagen

Het aantal klanten in Friesland verdubbelt en groeit het hardst in Leeuwarden en Súdwest-Fryslân

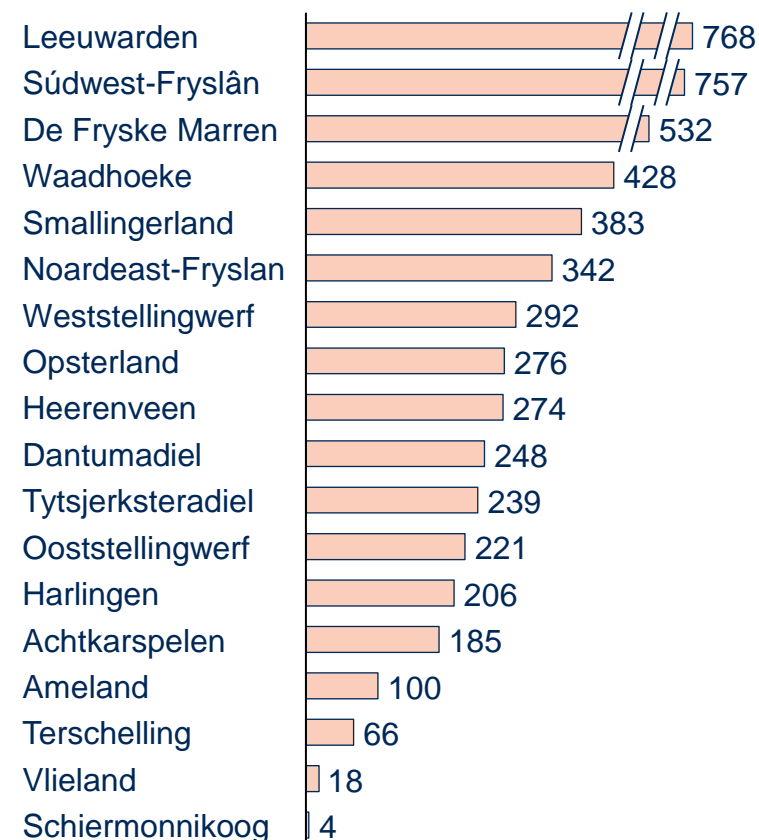
Omvang van verwacht aantal klanten in Friesland

[# klanten in de VV, 2023 – 2040^{1,2}]

Ontwikkeling binnen gemeenten

[# nieuwe klanten in 2040 t.o.v. 2023^{1,3}]

1. Prognose gaat uit van Wlz-gebruik per regio en leeftijdsgroep van 2020 tot 2023 en bevolkingsontwikkeling tot 2040.

Max. en min. Inschatting zijn op basis van geobserveerde variatie in klanten tussen 2020 en 2023.

2. Het voorspelmodel is bijgesteld met prognoses voor klanten en inwoners ouder dan 99 jaar.

3. Uitgaande van mid scenario: demografische ontwikkeling

Bron: declaraties Wlz Zilveren Kruis, Bevolkingsprognose Primos (2018)

Inhoudsopgave

- Introductie en samenvatting
- Regionale kenmerken en huidige situatie V&V-zorg
- **Zorgvraag in de toekomst**

Meer zelfstandig wonen

Optimale inzet beschikbare middelen voor de klant

Tijdig passende zorg

Goede coördinatie binnen het zorglandschap

- Bijlagen

De benodigde stijging van het aanbod thuis en intramuraal in 2028 wordt inzichtelijk gemaakt op de volgende pagina

We hanteren scenario's om het aanbod te voorspellen o.b.v. historische groei van de zorg in eigen passende woning...

... dit maken wij in de volgende pagina visueel inzichtelijk¹

Huidig

Huidige verdeling

Het percentage zorg in eigen omgeving in 2023

Scenario 1

Huidige trend doorgetrokken

De groei van zorg in de eigen woonomgeving die we de afgelopen vijf jaar zagen zet de komende vijf jaar door, inclusief

Scenario 2

Alle groei wordt in eigen omgeving opgevangen

De groei van zorg wordt volledig in de eigen omgeving opgevangen, waardoor er geen intramurale uitbreiding plaatsvindt

Bestaande capaciteit in 2023 binnen de verschillende leveringsvormen is gebruikt als basis. De benodigde capaciteit in 2028 is vervolgens weergegeven per scenario:

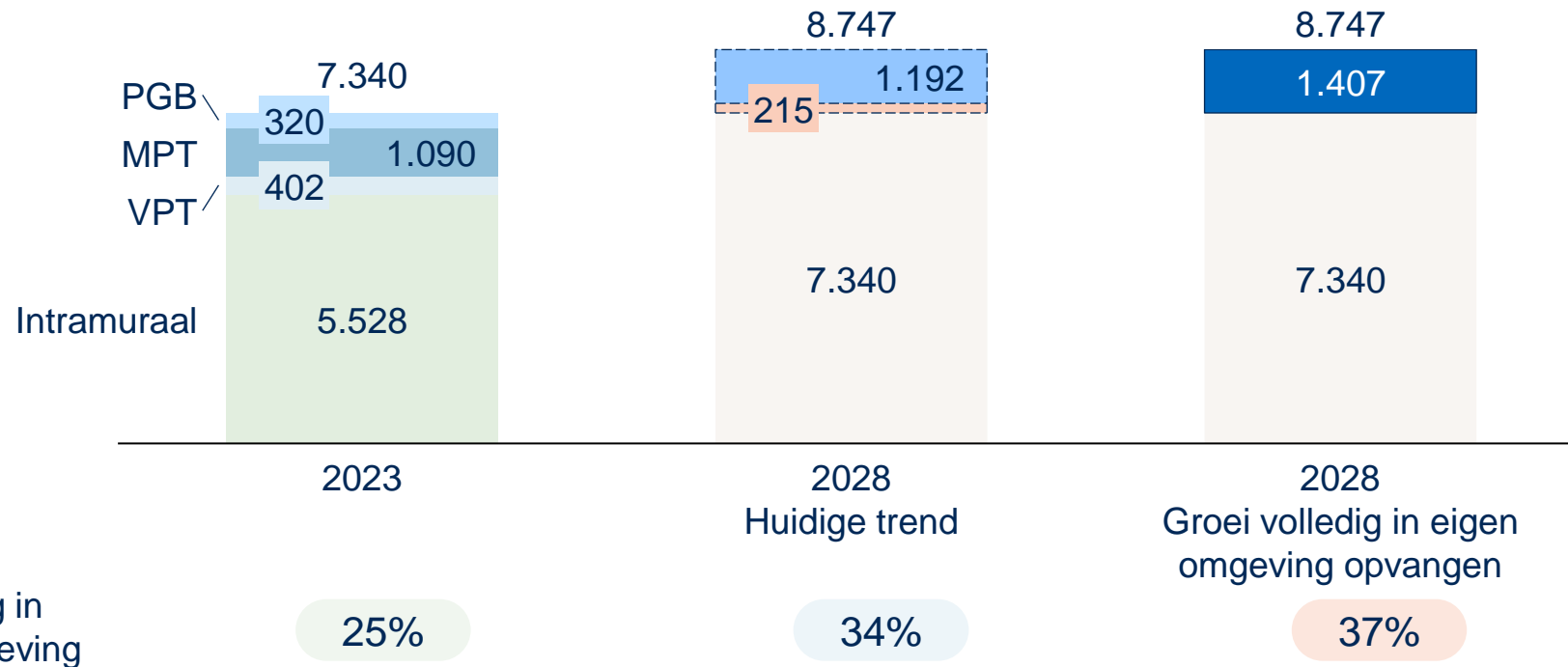
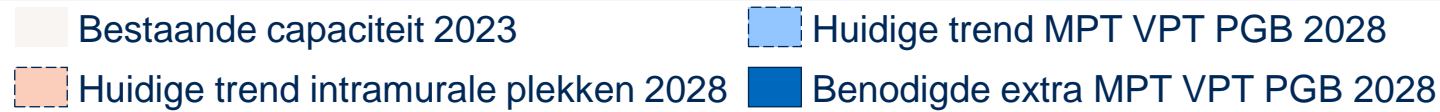
- Pagina 22: Extra capaciteit VPT, MPT of PGB

1. Het totaal aan extra aanbod dat nodig is om de stijging in vraag op te vangen is in ieder scenario gelijk. Echter de verhouding tussen intramuraal en eigen woonomgeving varieert op basis van de verwachte groei van zorg in de eigen passende woning

Er is uitbreiding van extramurale zorg nodig om de 1407 klanten van zorg in de eigen woonomgeving te kunnen voorzien, veel meer plekken dan de huidige trend

Prognose aantal Wlz klanten met leveringsvorm in Friesland

[# klanten, 2023¹, 2028², in bollen: % van totaal aantal klanten]

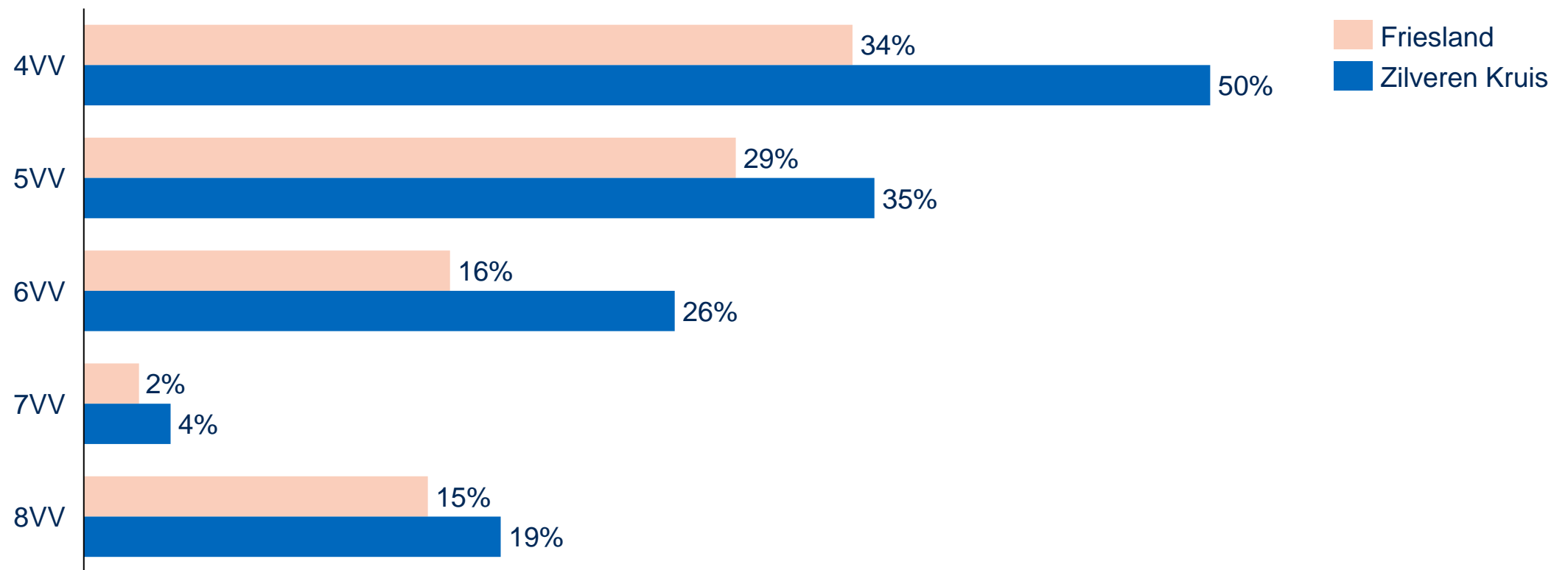
1. Klanten met zowel MPT als PGB zijn gerekend bij MPT.

2. Aantal mogelijke nieuwe extramurale plekken, uitgegaan van een historische groei van 9%. Prognose van het aantal klanten gaat uit van Wlz-gebruik per regio en leeftijdsgroep in 2020-2023 en bevolkingsontwikkeling tot 2040

Bron: Declaraties Zilveren Kruis, PGB Beschikkingen Zilveren Kruis

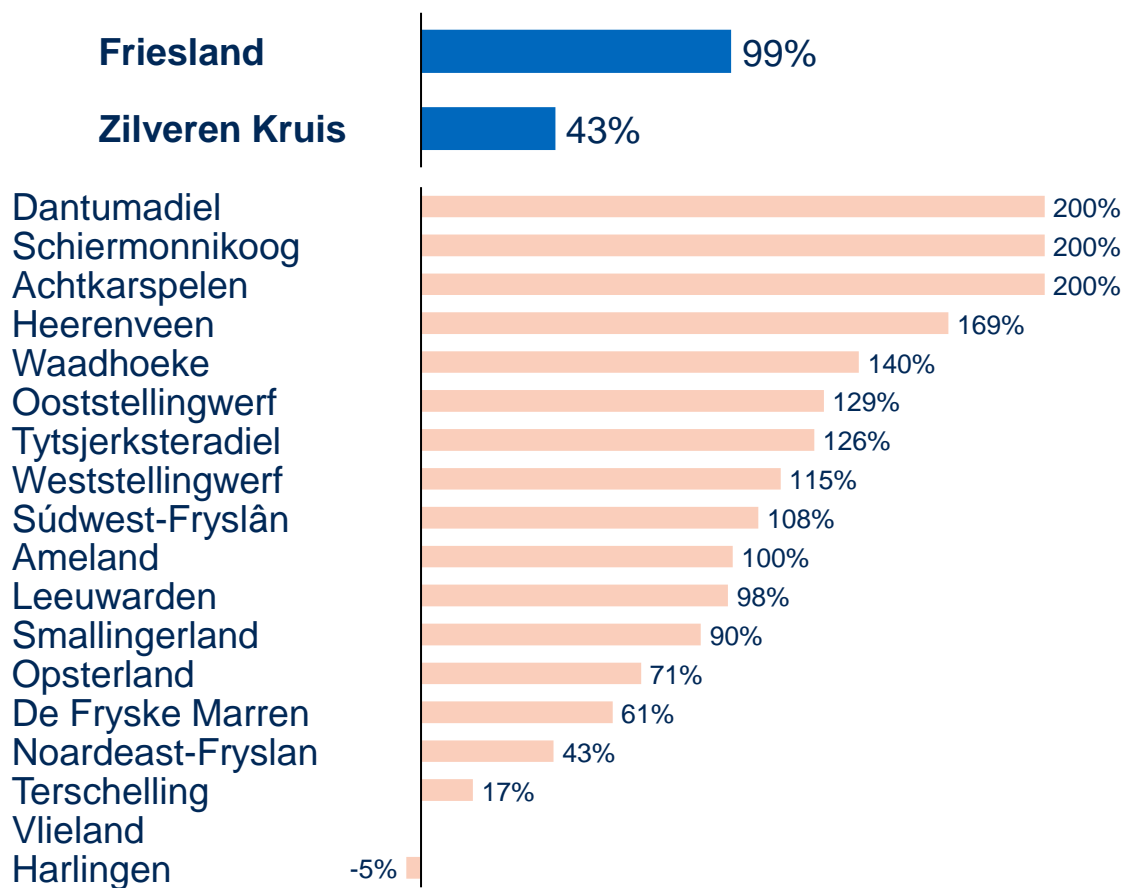
Het percentage zorg in de eigen omgeving in Friesland is voor alle indicaties lager dan het percentage in de Zilveren Kruis regio's

Aandeel VV-klienten met Wlz-zorg in de eigen omgeving
[% van alle VV-klienten met indicatie, 2023]

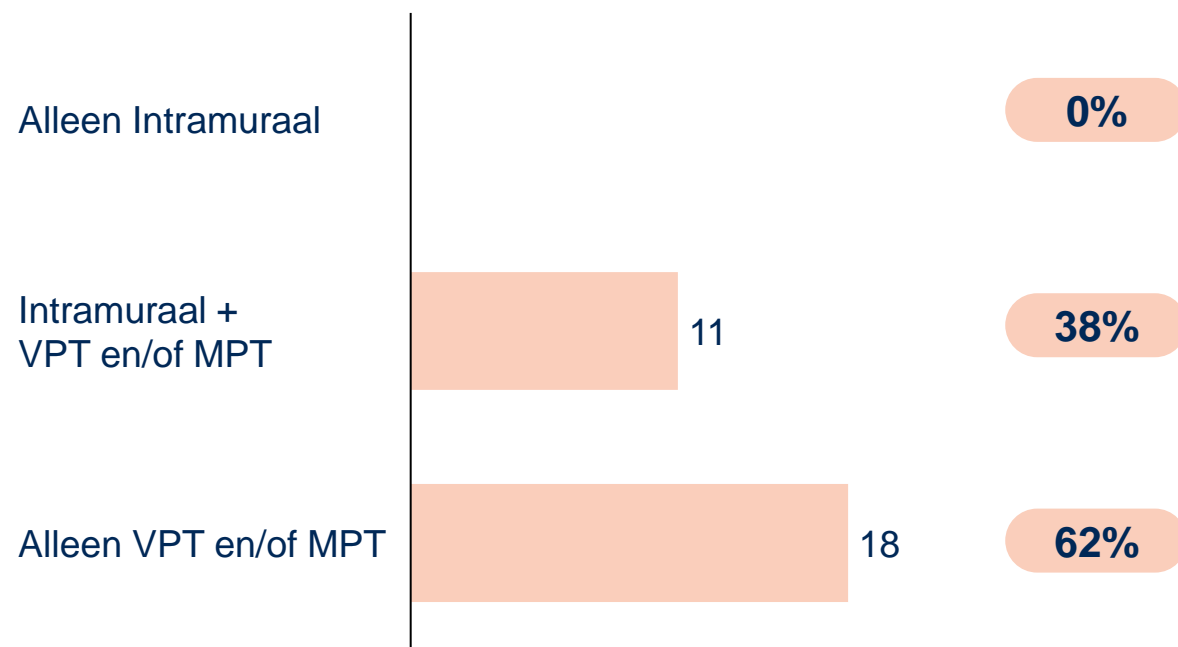

Om zorg in eigen omgeving te stimuleren zijn er nog voldoende mogelijkheden in de meeste gemeenten

Verandering van aantal Wlz-klanten dat zelfstandig woont¹
[verandering %punt, 2020-2023]

Type zorg geleverd door aanbieders in Friesland
[Aantal aanbieders², 2022]

100% van de aanbieders levert VPT/MPT vergeleken met 98% gemiddeld in Zilveren Kruis regio's

1. We rekenen klanten met toewijzing voor MPT, VPT tot eigen omgeving

2. Een minimum van twee klanten wordt gehanteerd om als aanbieder/locatie meegeteld te worden voor VPT/MPT. Het minimum voor intramuraal is vijf klanten.

Inhoudsopgave

- Introductie en samenvatting
- Regionale kenmerken en huidige situatie V&V-zorg
- **Zorgvraag in de toekomst**

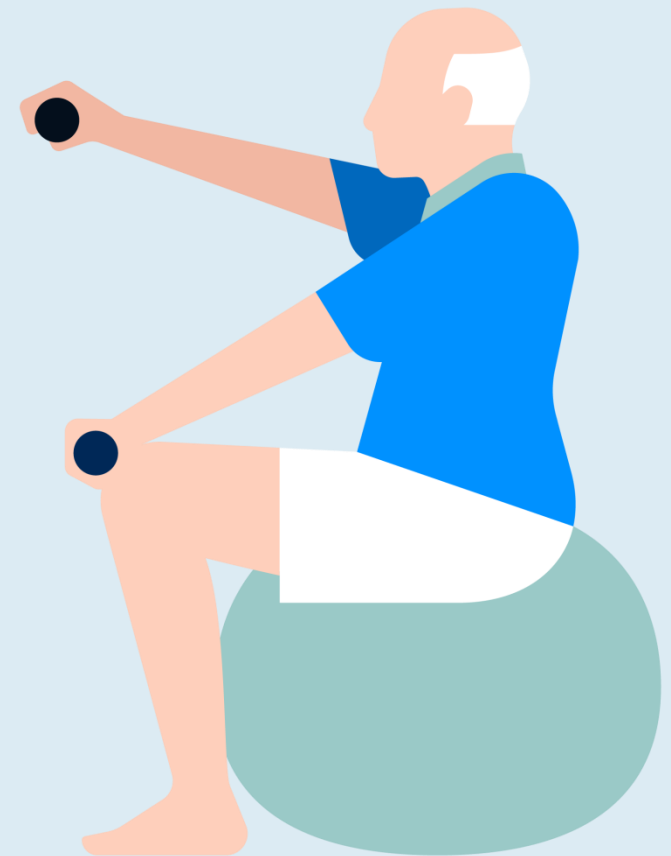
Meer zelfstandig wonen

Optimale inzet beschikbare middelen voor de klant

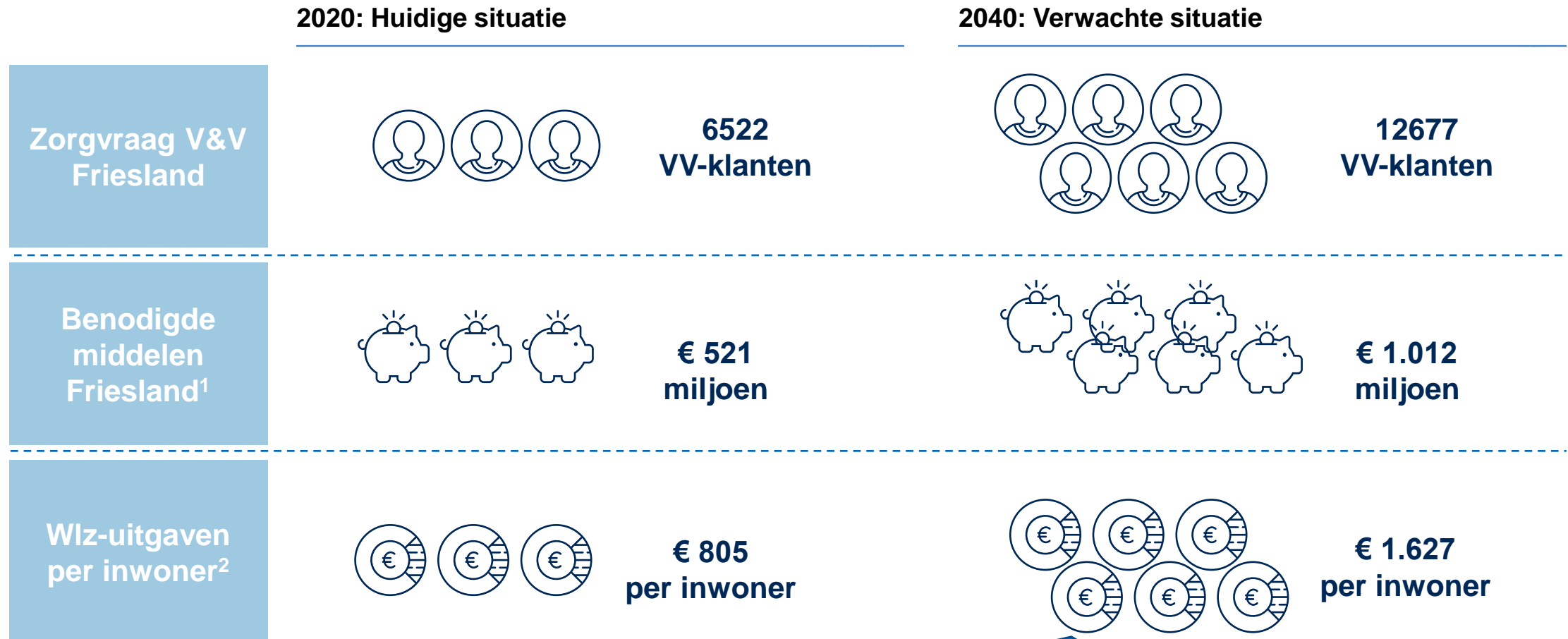
Tijdig passende zorg

Goede coördinatie binnen het zorglandschap

- Bijlagen

Met gelijkblijvend budget per klant en de voorspelde zorgvraag ontwikkeling staat financiering van V&V-zorg in de Wlz in 2040 onder druk

1. Uitgaven aan VV-zorg bij gelijkblijvende middelen per klant

2. Uitgaven per lid beroepsbevolking per jaar

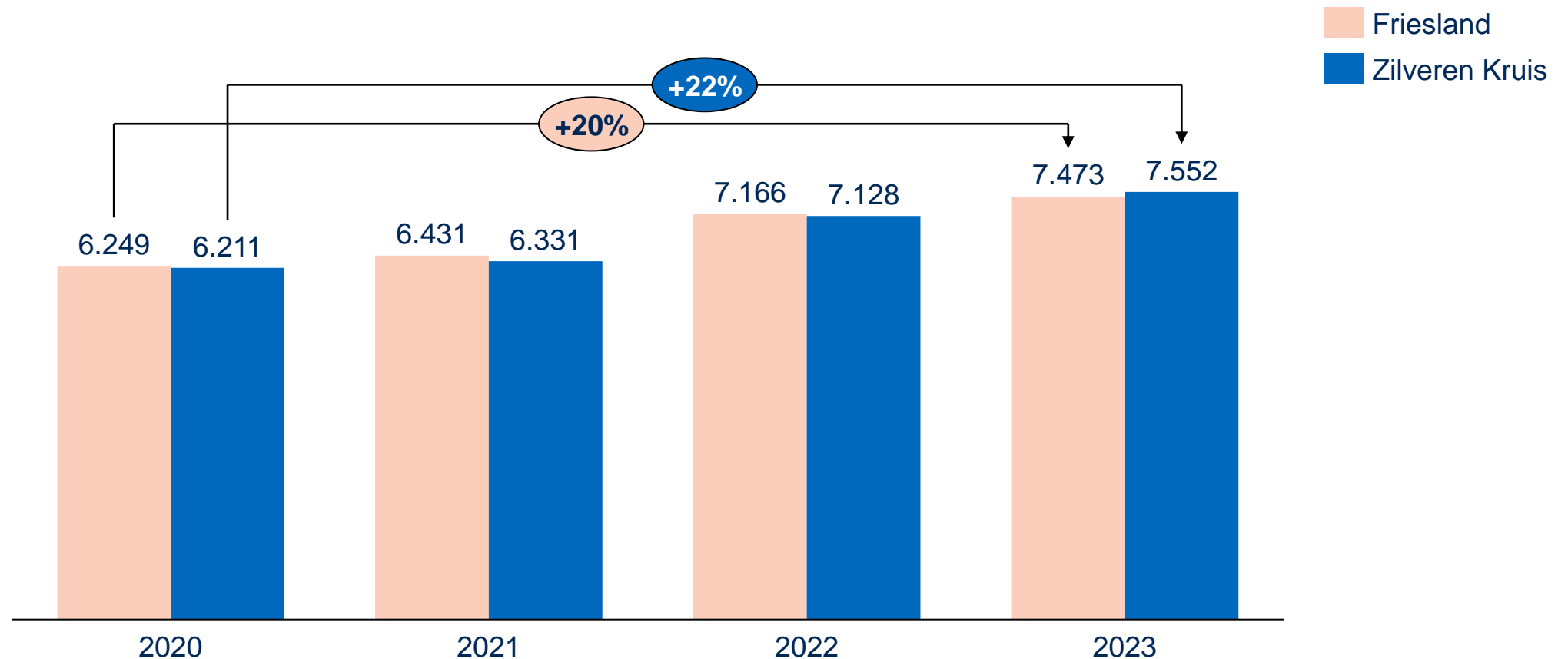
Bron: CAK, CBS AZW data, Primos bevolkingsprognose

Vanuit het beleidskader verwachten we de komende jaren besparingen

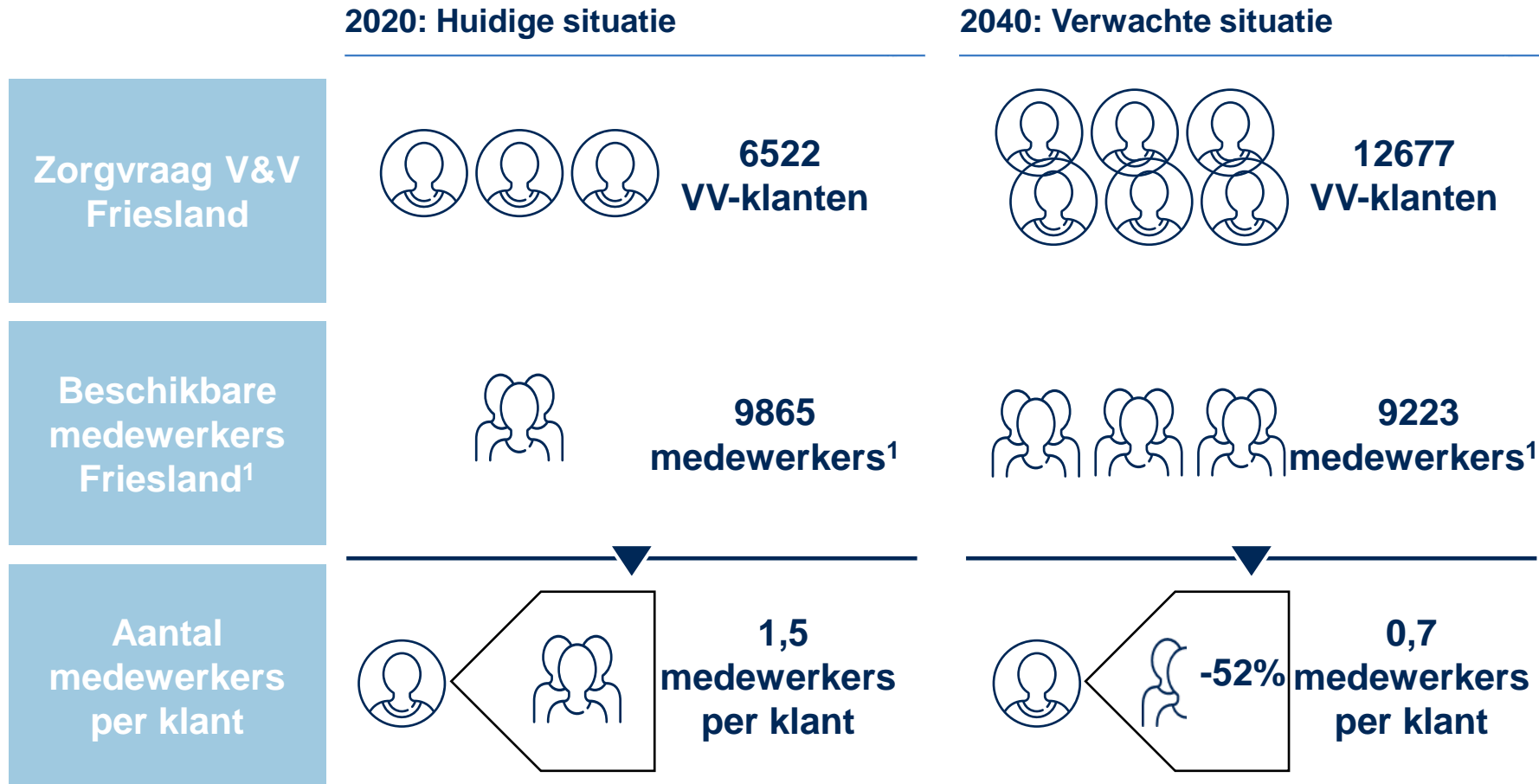
De kosten per klant in Friesland zijn de afgelopen jaren in lijn met de gemiddelde stijging ontwikkeld

Groei kosten per VV-klant

[€, kosten per klant (verandering in %) , 2020-2023]

De stijging in het aantal werknemers blijft flink achter bij de stijging van de zorgvraag en vraagt om oplossingen op regionaal niveau

Mogelijke oplossingen voor arbeidstekort in 2040:

- Inzetten op arbeidsbesparende innovaties
- Aantrekken nieuwe werknemers vanuit andere branches
- Behouden van personeel voor de sector
- Zelfredzaamheid verbeteren

Innovaties en regio-initiatieven kunnen bijdragen aan het verbeteren van toegankelijkheid van zorg

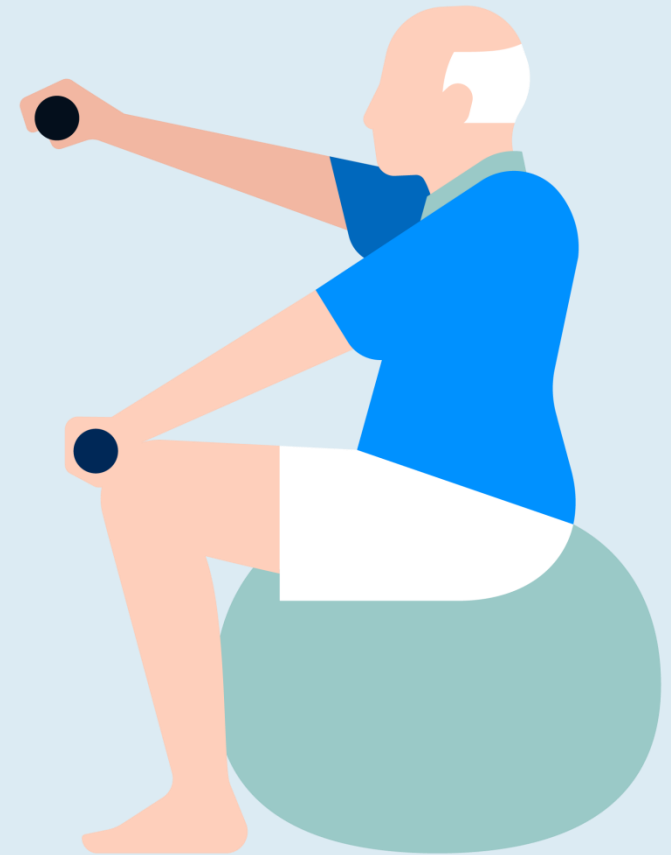
Innovaties zijn van meerwaarde om zelfstandig wonen te faciliteren, de zelfredzaamheid van klanten te bevorderen of om efficiënter te werken en zo arbeid te besparen

- **DigiContact** levert door middel van (beeld)bellen 24/7 ondersteuning op afstand aan zorgvragers en mantelzorgers in onder meer de GZ, GGZ, Jeugdzorg en ouderenzorg. Dit doen zij in samenwerking met zorgorganisaties die zorg 'achter de voordeur' leveren. Ontstaat er een hulpvraag en is er geen begeleider aanwezig, dan is er door DigiContact 24/7 een mogelijkheid om in contact te komen met een begeleider via beeldbellen. Dit zorgt voor rust en zelfvertrouwen bij de gebruikers. Het vergroot de zelfredzaamheid en voorkomt escalaties.
- **ZuidOostZorg** is op vier locaties waar zorg wordt geboden aan mensen met dementie begonnen met het inzetten van een nieuwe sensortechnologie: **Unite SmartSense**. Doordat er alleen een melding gemaakt wordt van afwijkend gedrag zorgt dit voor meer inzicht en overzicht bij zorgmedewerkers. Daarnaast wil ZuidOostZorg met deze technologie de veilige woonomgeving van bewoners verbeteren en de privacy vergroten.
- **Door aanpassingen in flats kunnen ouderen langer zelfstandig wonen.** Twee mooie voorbeelden hiervan zijn Thuisplusflats in Rotterdam en Lang Leven Thuisflats in Amsterdam. Verschillende partijen, zoals corporaties, bewoners, gemeente en zorgaanbieders werken samen. De flat is verrijkt met zorgfuncties en gezamenlijke activiteiten, zodat deze meer geschikt is voor ouderen.

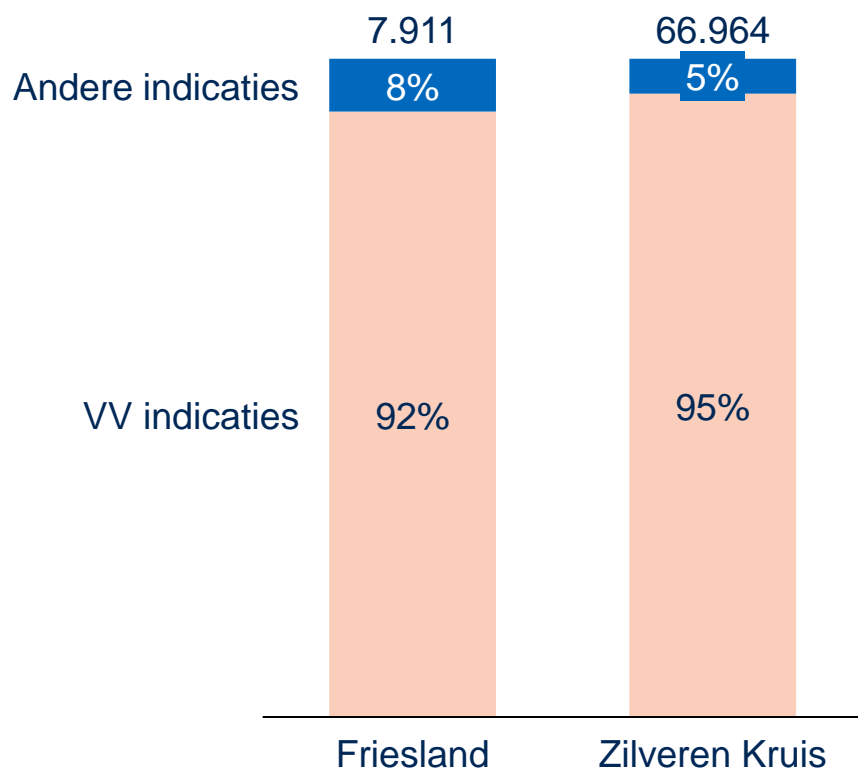
Inhoudsopgave

- Introductie en samenvatting
- Regionale kenmerken en huidige situatie V&V-zorg
- **Zorgvraag in de toekomst**
  - Meer zelfstandig wonen
  - Optimale inzet beschikbare middelen voor de klant
  - Tijdig passende zorg**
  - Goede coördinatie binnen het zorglandschap
- Bijlagen

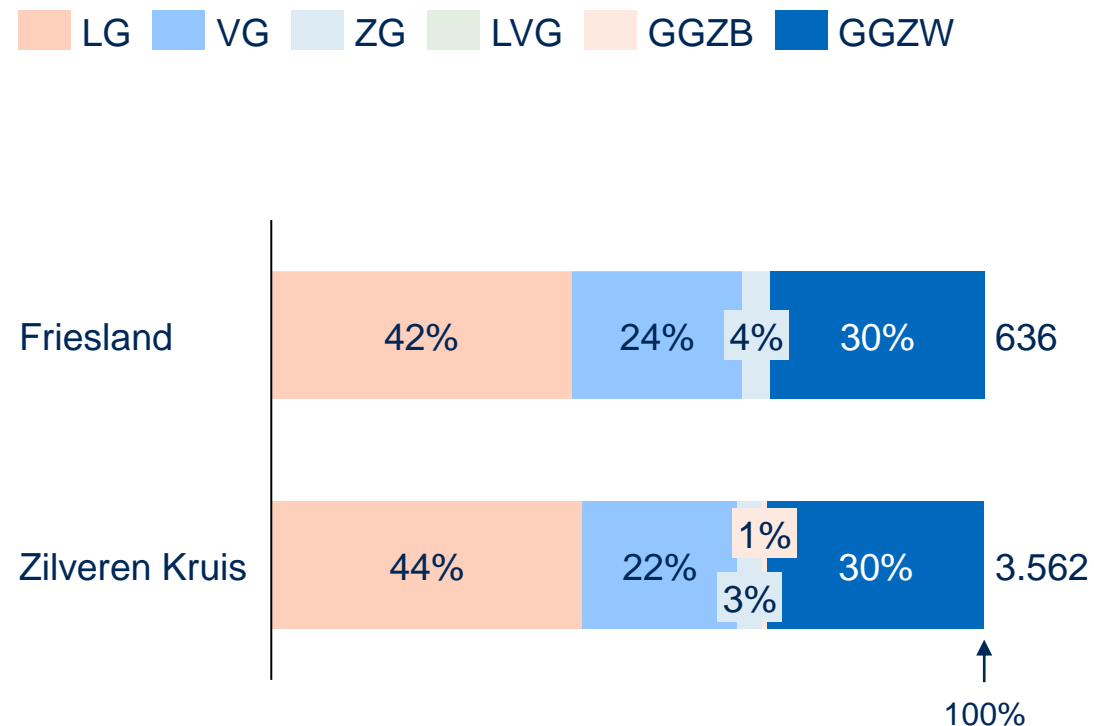

In Friesland zitten meer sectorvreemde klanten bij VV zorgaanbieders dan gemiddeld, voornamelijk LG klanten

Verdeling soort klanten bij VV aanbieders
[% klanten t.o.v. totaal, 2023]

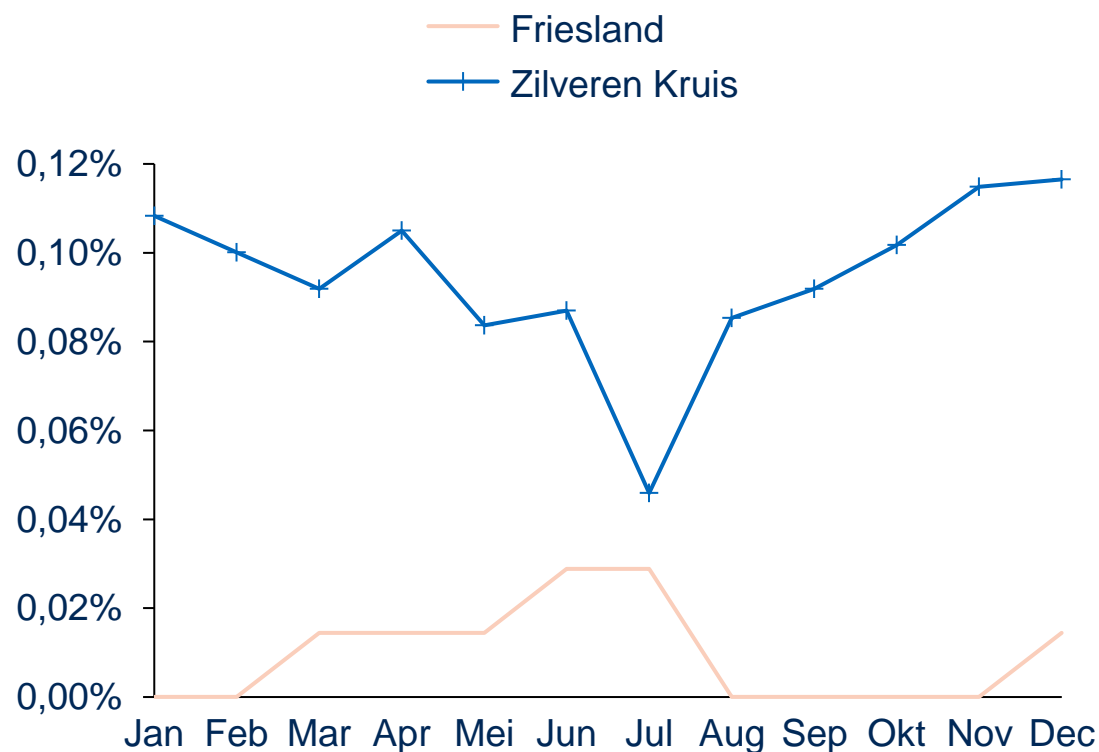
Verdeling sectorvreemde zorgprofielen bij VV aanbieders¹
[% indicatie t.o.v. totaal, 2023]

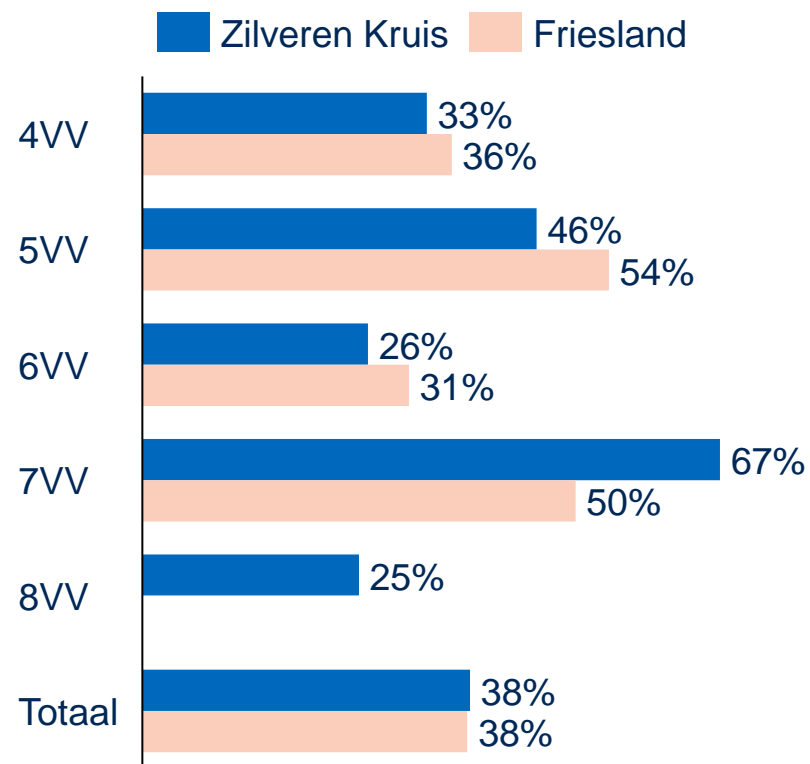
1. Indicatiegroepen met minder dan 20 klanten worden weggelaten, daardoor kan het zijn dat het percentage minder dan 100% is.
Bron: declaraties Wlz Zilveren Kruis

Het aandeel actief- en urgent plaatsen buiten de streefnorm is in Friesland gelijk aan het gemiddelde van Zilveren Kruis

Actief/urgent wachtend¹ in regio t.o.v. Zilveren Kruis
[% van alle VV-klienten, 2022]

Actief/urgent wachtend buiten streefnorm²
[% van actief/urgent wachtenden buiten streefnorm, 2022]

1. Betreft alle *urgent- en actief plaatsen* klanten waar Zilveren Kruis verantwoordelijk voor is op een peilmoment ten opzichte van alle klanten in zorg.

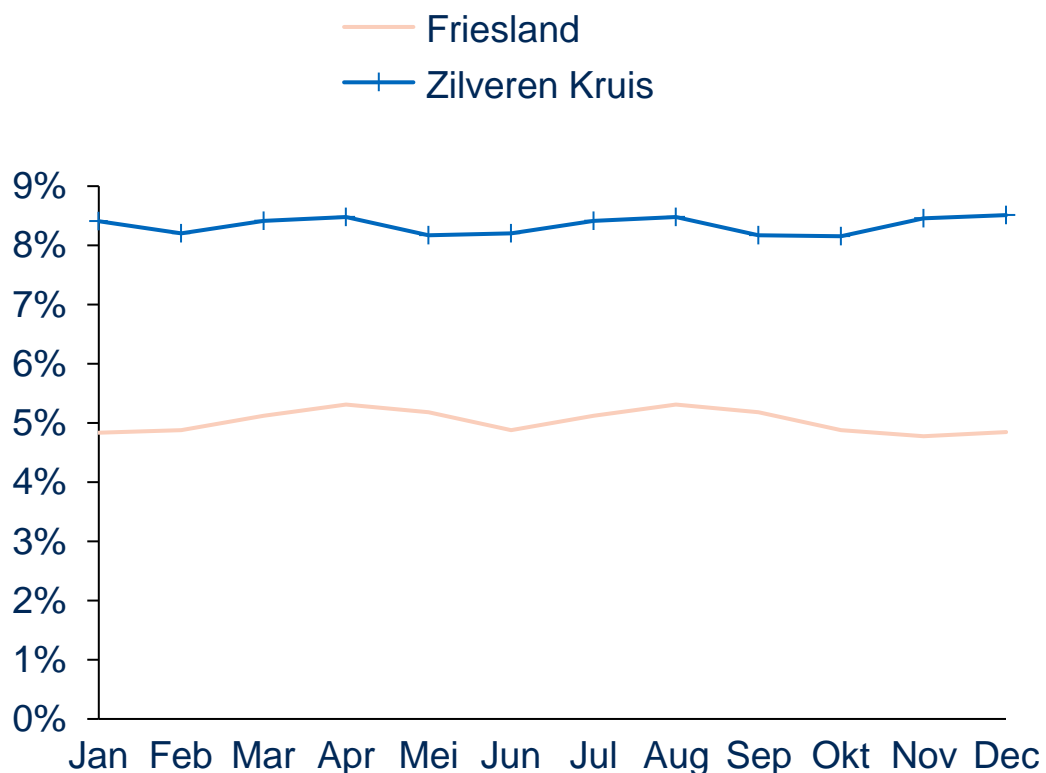
2. Streefnorm is een norm die weergeeft binnen welke tijd een klant recht op zorg zou moeten hebben. Die verschilt per leveringsstatus en classificatie. Zie voorschrift zorgtoewijzing (bijlage inkoopbeleid)

Bron: monitor wachttijden

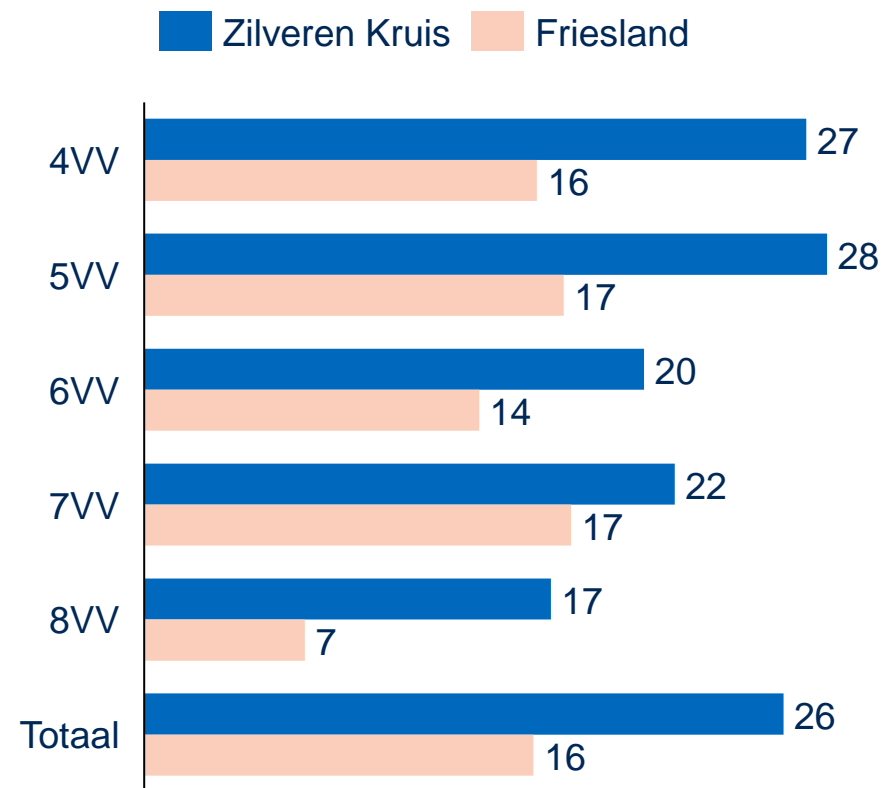

Het aandeel wachten op voorkeur is het afgelopen jaar gelijk gebleven en de klanten wachten korter dan het gemiddelde van Zilveren Kruis

Wachten op voorkeur¹ in regio t.o.v. totaal Zilveren Kruis
[% van alle VV-klanten, 2022]

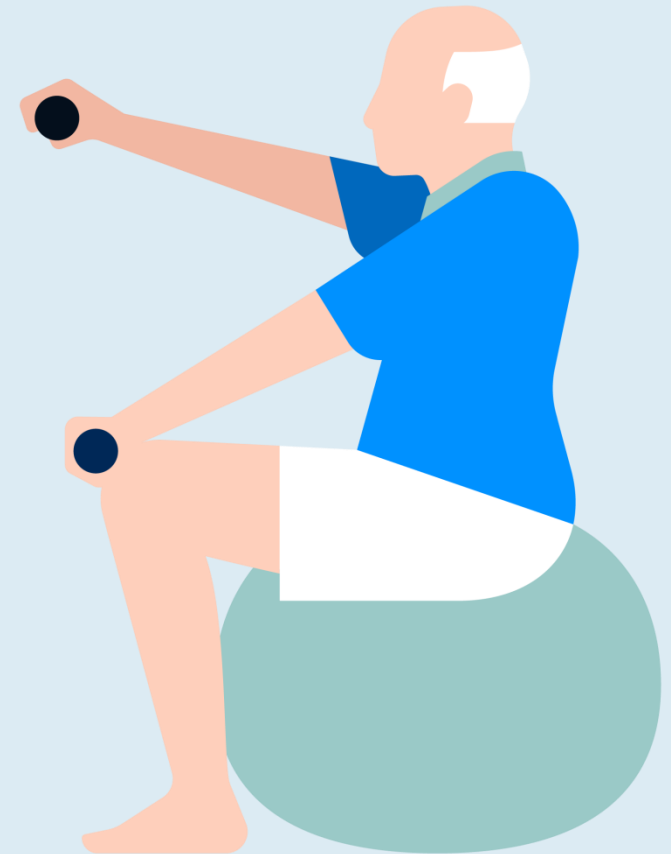
Tijd voordat wachten op voorkeur¹ geplaatst is
[# weken, 2022]

1. Betreft alle *wachten op voorkeur* klanten waar Zilveren Kruis verantwoordelijk voor is op een peilmoment ten opzichte van alle klanten in zorg.
Bron: monitor wachttijden

Inhoudsopgave

- Introductie en samenvatting
- Regionale kenmerken en huidige situatie V&V-zorg
- **Zorgvraag in de toekomst**
  - Meer zelfstandig wonen
  - Optimale inzet beschikbare middelen voor de klant
  - Tijdig passende zorg
  - Goede coördinatie binnen het zorglandschap**
- Bijlagen

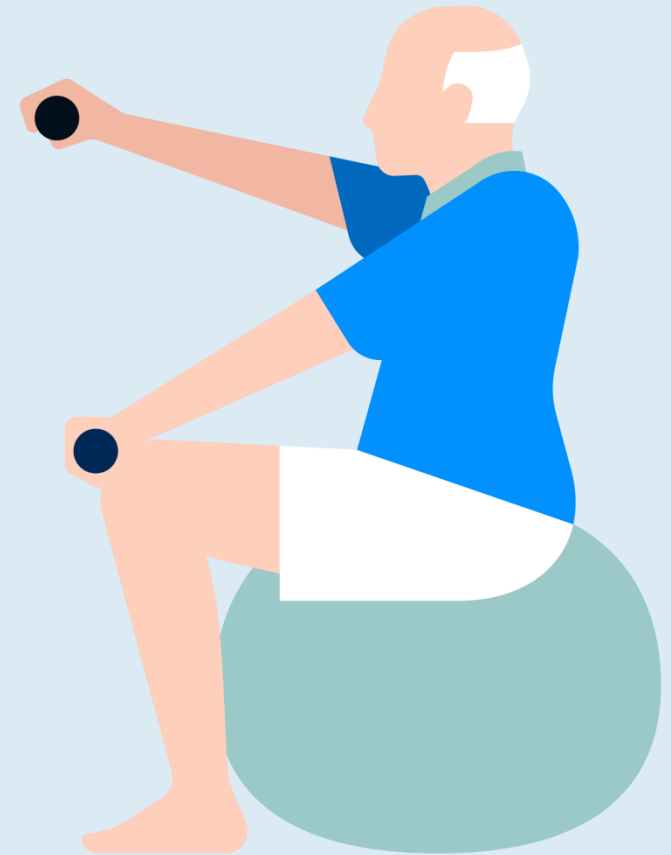
Initiatieven binnen Zilveren Kruis regio's dragen bij aan een betere coördinatie in het zorglandschap

- **Netwerk Ouderenzorg Amsterdam (NOA) heeft als doel om de ouderengeneeskunde naar de eerste lijn te brengen.** Zo kunnen kwetsbare ouderen thuis goede en passende zorg krijgen, op de juiste plek en op het juiste moment. Samen zetten de Amsterdamse verpleeghuizen dit op zodat er één stadsbrede werkwijze is om Specialisten Ouderenengeneeskunde (SO) thuis in te zetten. Ook wanneer ouderen een zwaardere of specialistische zorgvraag hebben. Samen met partners in de wijk wordt op een eenduidige manier samengewerkt.
- **Anders Werken in de Zorg Friesland is een samenwerkingsverband gericht op innovatie tussen Zilveren Kruis Zorgkantoor, De Friesland, Stenden Hoogeschool en 13 zorgorganisaties.** Anders Werken in de Zorg pakt kansrijke nieuwe technologieën, test ze in het klein bij één van de deelnemende zorgorganisaties en zet ze vervolgens op grote schaal in. Daarbij maakt Anders Werken in de Zorg slim gebruik van elkaars ervaringen.
- **Digivaardig in de zorg zet zich in de regio Utrecht in om digitale vaardigheden van medewerkers van zorgorganisaties te verbeteren.** Dat doet ze door het beheren van een kennissite met zelftesten en leermateriaal voor zorgprofessionals. Daarnaast zijn er materialen ter ondersteuning van mensen die betrokken zijn bij het digivaardiger maken van zorgprofessionals en worden er gratis (online) evenementen georganiseerd. Medewerkers leren hoe ze beter kunnen omgaan met digitale toepassingen, waardoor de werkdruk verlaagd kan worden, de cliënt meer regie kan krijgen en zorg op afstand mogelijk is.

Inhoudsopgave

- Introductie en samenvatting
- Regionale kenmerken en huidige situatie V&V-zorg
- Zorgvraag in de toekomst
- **Bijlagen**

Wijzigingen ten opzichte van 2022

- **Aantal zorglocaties (p. 6 , 16).** Voor zorglocaties kijkt de analyse nu ook naar sectorvreemde locaties. Daardoor kan het aantal locaties afwijken ten opzichte van vorig jaar.
- **Voorspelmodel (p. 6, 19-22).** Het voorspelmodel is verbeterd door meerdere jaren te gebruiken voor de prognose.
- **Groei zelfstandig wonen (p. 24).** Om het uitbreidingspotentieel zuiverder in kaart te brengen kijkt deze naar de groei van het aantal declaraties voor VPT en MPT. Daardoor heeft mogelijke groei van intramurale zorg geen effect meer op de cijfers

